

zelfs N's woorden te hebben gehoord — en in zóo gemeend publiek — te spreken zooals Dr. G. het deed en ... niet deed? Ik durf beslist verklaren, dat N's rede van dien avond geen aandacht van Geref. zijde had verdiend, wel allernijst dus van een harer voorgangers van naam. Ik herhaal, N. heeft dien avond zijn conflict met onze Kerk grotendeels behandeld als een klucht en dat soms ruwweg zonder spoor van piet. Ik had N. nooit tevoren gezien en gehoord, maar begreep toen al heel spoedig, dat óók de eenvoudigste — maar goedgezinde — Gereformeerde gróóter „flater“ zou begaan dan ooit aan een Zeeuwisch college te wijzen zou kunnen zijn, indien hij — of zij — dezen grappigen „gemaendeerde“ verder nog van eenige echte Gereformeerdeheid zou verdenken! De „Zeeuwische kerkrechtelijke flaters“ — om nu eens met N. en Dr. G. te spreken — verschenen hem opeens als den rechten slag met den krommen stok! Het woord van Dr. G. naderhand gaf mij beslist den indruk over 't geheel voor N. vergoelijkend en voor onze Kerk zeer weinig verdedigend te zijn. En het slotwoord van N., thans geheel in hoogst ernstigen toon, klonk allerhartelijkst voor Dr. G., een hartelijkheid, die ik dezen allernijst kon benijden! Enkele uitwijdingen en bijkomstigheden in het schrijven van Dr. G. moet ik, terwille van de plaatsruimte, onbesproken laten.

Met hartelijken dank voor de plaatsing en verschuldigde hoogachting,

Uw abonnee,
E. v. d. M.

Arnhem, 10 Jan. 1921.

[Na eventuele beantwoording door Dr. Geelkerken wordt de discussie gesloten. — Red.]

Geachte Redactie,

Vergun mij een enkele opmerking in Uw blad naar aanleiding van het in de „Perschouw“ van 7 Jan. j.l. overgenomen artikelje uit de „Geref. Kerkbode voor Zutphen“, waarin Dr. Waterink zijn oordeel herhaalt inzake de „geruchtmakende“ predikatie van Dr. Geelkerken. Dat Dr. W., na eerst dienaangaande geschreven te hebben: „Een korte, aangrijpende predikatie“, ... „Ze is waardig gelezen en herlezen te worden. Een „getuigenis“, dat „getuigt“ ook in onze ziel!“, thans schrijft: „... gehoord en gelezen de velerlei critiek, ben ik toch ook wel degelijk geneigd te zeggen: ja, als men de zaak zóó beziet, ware het beter geweest, dat Dr. Geelkerken althans in dien vorm zijn oordeel voor zich gehouden had, en met zijn graven zich in andere richting hadde bewogen. Een persoonlijk acht ik ten formeelen het optreden van Dr. G. allernijst te verdedigen“, vind ik op zichzelf verklaarbaar. Wijziging van oordeel is immers altijd mogelijk. Maar toch komt deze oordeelswijziging in een m.i. wel wat bedenkelijk licht te staan, als we daarna Dr. W. zijn conclusies hooren trekken: 1o „Ik wijs ten eenenmale af een soort verlenking van „malcontentenrigheid“ oftewel „verkapte Netelbosianisme“... ik ben gelukkig overtuigd en steil Gereformeerd...“; 2o „... ik heb onze Kerken en de Gereformeerde waarheid veel te lief“. Als wij dit lezen komt immers onwillekeurig de gedachte bij ons op, of de woorden „gehoord en gelezen de velerlei critiek“ feitelijk niet het gedrukt hadden moeten worden; of m.a.w. ook Dr. W. niet is aangetast door de in onze Kerken helaas bijna epidemisch wordende, koortsachtige vrees van te worden „verketterd“, en of hij het uit dien hoofde misschien niet veiliger heeft gedacht, zijn oordeel over Dr. G.'s predikatie te herzien. Want waartoe anders die uitdrukkelijke verklaring, dat hij goed, zelfs steil Gereformeerd is? Ik wil Dr. W. in dezen niet beschuldigen van onoprechtheid, neem zelfs gaarne aan, dat hij geheel ter goeder trouw aldus gehandeld heeft, maar vind hierin toch aanleiding, om, waar — maar ik vrees — mijn hypothese maar al te juist is en ik hierin een symptoom van den geest in onze Kerken zie, er met ernst op te wijzen, dat wij toch wat meer onszelf moeten zijn en ons wat minder door „verdachtmakingen“ moeten laten beïnvloeden. Als wij ervan overtuigd zijn niet maar in naam, maar werkelijk Gereformeerd te zijn, laten wij dan rustig onzen gang gaan, eerlijk voor onze meening durven uitkomen en niet naar rechts of naar links zien, hoe onze woorden wel zullen worden opgevat. De uitkomst kunnen wij gerust aan God overlaten. Dan kunnen „verdachtmakingen“ ons ook niet schaden, en behoeven we ook niet telkens te herhalen, dat we toch heusch Gereformeerd zijn. Onze kerkelijke atmosfeer wordt door dat alles zoo zwaar. Laten wij toch allen ertoe meewerken, dat de dampkring, waarin wij leven, gezond blijft. Gezond Gereformeerd!

Met dank voor de plaatsing,

Dr. Th. RUYJS Jr.

Lisse, 11 Jan. '21.

Geachte Redactie,

Reeds bestond bij mij enig vermoeden, dat „men“ mij aanziet voor den schrijver in de „N. R. Ct.“ over „Van Geref. zijde schrijft men“. Dr. Dijk van Den Haag was zoo vriendelijk mij dit ronduit te schrijven en op den man af te vragen, of „men“ goed zag. Gelukkig kon ik verklaren, dat „men“ zich vergist. Doch nu gevoel ik mij gedrongen een weinig plaats te vragen in uw blad, opdat ieder wete, dat ik mij nimmer schuldig maakte aan eenig geschied in de „N. R. Ct.“ en dat de wijze, waarop de mij onbekende schrijver tegen de Geref. Kerken ageert, mij vaak zeer onsympathiek is.

Met dank voor de plaatsing,

van U de dw.,
A. KLOOSTERMAN.

Scheveningen, 12 Jan. 1921.

L. S.

Op de Gemeenschappelijke Besturen-Vergadering der vier samenwerkende Geref. Studentencorpora deze maand te Amsterdam gehouden, is onder meer besloten dezen zomer met het z.g.n. „jongenswerk“ te beginnen.

Reeds meermalen was dit onderwerp ter sprake gekomen, maar telkens waren we door allerlei omstandigheden verhinderd onze gedachten in dit opzicht te verwezenlijken.

Nu we echter in den laatste tijd meer en meer de dringende noodzakelijkheid inzagen en ons ook van de zijde der ouders gevraagd werd dit werk ter hand te nemen, hebben we als G. B. V. eenparig besloten dezen nieuwen arbeid te aanvaarden.

Wat bedoelen we met dit jongenswerk?

Niet anders dan dit: als Geref. studenten willen we leiding geven aan gymnasiasten en H.B.S.'ers van Geref. huize.

Onmiddellijk rijzen hier een tweetal vragen. In de eerste plaats: Is dit jongenswerk noodzakelijk? Is het noodig dat naast de ouders, predikanten en leeraren ook nog studenten leiding gaan geven?

Natuurlijk willen we niet dringen in de plaats van ouders, predikanten of leeraren. Wij hopen slechts hun werk te kunnen aanvullen. Want wie de jongensziel enigszins kent weet, dat daarin diepten verscholen liggen, waarin hij ouders, leeraren of zijn domineé hoogst zelden een blik laat slaan. Een jongen uit zich uiterst moeilijk, vooral wanneer het zijn godsdienstig en zedelijk leven betreft. En toch is zijn hart — vooral door de studie — vaak vol allerlei vragen.

Wat de jongens nu zelfs aan ouders niet vragen en zeggen kunnen, of durven of willen, zullen ze bespreken met ons, studenten, van wie ze gevoelen, dat wij hen begrijpen, omdat wij nog dicht bij hen staan, en tegen wie ze genoeg opzien om van ons raad aan te nemen. De ervaring verleent de vrijmoedigheid dit te schrijven.

De tweede vraag, die ongetwijfeld beantwoord moet worden, is deze: Zijn de studenten nu wel de geschikte leiders voor de jongens, zijn ze daar wel rijp genoeg voor?

Hier moet onderscheiden worden. Niet iedere student is daartoe geschikt. Maar er zijn er velen, die het wel kunnen en er reeds in eigen kring mee bezig zijn. Deze zijn de geroepen leiders.

Dit alles overwegende heeft de G. B. V. besloten dezen zomer een kamp te huren, waar plaats zal zijn voor ongeveer 100 jongens en 10 à 15 leiders. Daar willen we met de jongens ongeveer een week vertoeven. Met afwisseling van fiets- en wandeltochten zullen we ons in toespraken tot hen richten en in persoonlijk onderhoud met hen spreken.

Na het kamp zal op een of andere manier getracht worden de band tusschen ons en de jongens aan te houden.

Dit jaar heeft de G. B. V. besloten tot het kamp alleen toe te laten gymnasiasten en H.B.S.'ers van de 4e, 5e en 6e klas en van de lagere klassen zij, die den leeftijd van 15 jaar hebben bereikt.

Binnenkort zullen in iedere provincie studenten daartoe aangewezen, zich in verbinding met de jongens stellen. Bij hen kunnen zij zich dan opgeven en allerlei nadere inlichtingen inwinnen.

Wij twijfelen er niet aan of gij, Geref. ouders, zult ons werk met sympathie begroeten, ons Uw jongens toevertrouwen, ons steunen met Uw gebed en, zoo noodig, met Uw geld. Wij beginnen dit werk in het geloof, dat God ons hiertoe roept. Hij geeft ons het voorrecht, dat wij het mogen doen en wij doen het gaarne. Want wij willen hun zeggen hoe heerlijk het is hun frissche bloeiende jongenslevens te wijden aan den God en Vader van onzen Heere Jezus Christus.

Namens de uitvoerende Commissie,

P. KRUISWIJK, praes.
A. WIJNGAARDEN, ab. actis.
F. VELDSTRA, fiscus.

Kampen, Januari 1921.

[Deze zaak heeft onze hartelijke sympathie. — HEPP.]

CORRESPONDENTIE.

Voorzover onze abonnees niet in zonden, hopen we begin Febr. a.s. te disponeeren over het abonnementsgeld te halfjaar 1921. Tot 31 dezer hebben onze abonnees dus nog gelegenheid het abonnementsgeld te remitteren.

DE UITGEVERS.

BOEKBESPREKING.

„Gemoedsbezwaren“. C. de Vries, met een inleidend woord van Prof. Dr. T. Hoekstra te Kampen.

J. W. Snoek, Urk, 1920.

Een gelukkig verschijnsel acht ik het, dat ons volk belangstelt in vraagstukken van diepzinnigen aard, ontwikkelde problemen betreffende Kerk en Staat, zielsprocessen.

Of het echter wenschelijk is aan de behoefte tot voorlichting in dezen te voldoen door dagbladartikelen of brochures is twijfelachtig.

De fout der meeste brochures is voor alles, dat niet één, maar een geheel reeks vraagstukken in een kort bestek worden behandeld en aan dit euvel gaat ook bovenstaand geschrift mank. Daardoor dreigt het gevaar, dat sommige gedachten niet tot hun recht komen. Welk een heerlijk perspectief ligt er bijv. verscholen achter pag. 26, „dat ook „gemoedsbezwaren“ een modeartikel kunnen zijn“, pag. 63 „Gewetensdwang moet in geen geval voorkomen“, pag. 19 het verwijzen naar Rom. 15:1: „Wij die sterk zijn, zijn schuldig de zwakken der onsterken te dragen“ en Rom. 14:1: „Dengene nu, die zwak is in het geloof, neemt aan, maar niet tot twistige samenspreking“.

De schrijver heeft over het geheel zijn boekje frisch geschreven en op vele punten de problemen goed toegelicht. De begrippen gemoedsbezwaar, beginselbezwaar en traditioneel bezwaar zijn echter niet altijd goed uiteen gebonden en dit is toch wenschelijk. Zeer leerrijk zijn de historische „gemoedsbezwaren“ inzake leerplicht, vrouwenkiesrecht, gezangenkwesie etc.

Alhoewel literatuurkennis in den breede misschien niet mag worden verlangd ware toch een kennisnemen van het werk van Dr. Rijk Kramer inzake den vaccinewang wel zeer wenschelijk geweest. Zijn hier inderdaad „gemoeds“ of „verstandsbezwaren“?

Men leze het boekje in breeden kring om met het groote ethische vraagstuk der gewetensbezwaren en gewetensvrijheid kennis te maken en er over te denken.

Moge het ook de Urker weduwen en weezen ten goede komen, voor wien de financiële bade van dit boekje bestemd zijn.

F. J. J. B.

„Ter Conferentie“, 8—10 Juni 1920 te Ermelo, vanwege den gereformeerden bond van verenigingen en stichtingen van barmhartigheid in Nederland. Verslag van de daar gehouden voordrachten, toespraken en gedachtenwisseling.

J. H. Kok, Kampen, 1920.

Vele en belangrijke zaken zijn op de conferentie besproken. Wie zich geroepen gevoelt tot actieve deelname aan het Christelijk liefdewerk in onze ziekenhuizen en gestichten zij de lezing van dit boekje aanbevolen. Bij het bepalen van de keuze van een werkring kan een overweging van hetgeen in de voordrachten is genoemd in verband met het eigen karakter een belangrijke steun zijn.

F. J. J. B.

„Lezen leeren“, door D. Wouters en W. G. van de Hulst, met teekeningen in kleur van Tjeerd Bottema, tweede verbeterde druk.

Noordhoff, Groningen, 8 deeltjes.

Prachtboekjes! Wat een frissche methode! Niet lezen leeren, bedacht aan de schrijftafel, theoretisch verzonnen, maar zich ingeleefd in de ziel van het kind.

Hoe is hier van talrijke in de kinderziel levende tendenzen een goed gebruik gemaakt om het kind op eenvoudige, aangename manier, goed te leeren lezen.

De methode door de schrijvers gevolgd, heeft eenige verwantschap met die van Dr. Maria Montessori. Met name is het goed gezien elke nieuwe letter niet alleen door zijn vorm, maar ook door zijn kleur tot het kind te brengen. Nu nog de tastrin erbij en het lezen leeren gaat „van zelf“. Dat is toch het ideaal, dat het kind aan zijn natuurlijke aanleg en het gegeven leermiddel voldoende heeft en de leermeester met zijn uitleg en zijn dwang overbodig zijn.

Uit ervaring weet ik, dat een kind van vijf jaar in eenige maanden met het grootste genot en gemak met enkele aanwijzingen van zijn omgeving met deze boekjes leert lezen.

Hoe goed hebben de schrijvers gevoeld, dat de woordenrijen, alleen al door het geluid-effect, door de kinderen gaarne worden gelezen. Hoe helder is het rationele gevoeld, waar het kind vol van is, waar het van smullen kan.

„Een schaapje en een lammetje.“

Een biefstuk en een hammetje.

Een bakker en een bakkerij.

Een stakker en een stakkerij.

Een haantje en een henmetje.

Die woon-den in een rennetje.“

(6e boekje, p. 12.)

De verhaaltjes en versjes in de boekjes voor de meer gevorderden zijn niet kinderachtig maar kinderlijk. Wanneer ik nog vermeld, dat de teekeningen van Tj. Bottema geestig en mooi zijn, dan mag ik zeker wel besluiten, dat deze reeks alle aanbeveling verdient om op onze scholen te worden ingevoerd.

F. J. J. B.

„De Macedoniër“, Zendingstijdschrift. Jaargang 1921.

Uitgave Edzo Venema, Groningen.

Gelukkig „De Macedoniër“ verschijnt weer maandelijks; de prijs is nu wat verhoogd, n.l. tot f.4, doch dit is nog waarlijk niet te veel. De eerste aflevering maakt een uitstekenden indruk. Dr. Bakker geeft een terugblik, waarin hij een vergelijking trekt tusschen 1900 en 1920. Hij wijdt ook eenige regels aan de scholen, maar vergeet over de Holl.-Chineesche scholen te spreken; trouwens, hoe belangrijk het artikel ook is, Dr. Bakker heeft niet bedoeld volledig te zijn. Dr. Pol van Boskoop, die in de voetstappen van zijn schoonvader Dr. H. Dijkstra treedt, vervolgt zijn uiteenzettingen over Midden-Java ten Zuiden. Het land en zijn bewoners. Zijn welverzorgd artikel, ook welverzorgd in taal en stijl, brengt met vele dingen op de hoogte, en biedt uitstekend studie-materiaal voor hen, die op zendingstudeerkringen of jongelingsverenigingen Midden-Java bestudeeren; hij is echter nog lang niet aan het einde. Jammer, dat nieuwe in-teekeningen op „De Macedoniër“ de eerste drie artikelen, die in den vorigen jaargang stam, nu missen. Dr. Dijkstra besluit met zijn traditioneelen: „Uit mijn Camera“, als altijd leerrijk. Wij wenschen Dr. Dijkstra geluk, dat hij weer een nieuwen jaargang mocht aanvaangen; geve de Heere hem het voorrecht nog vele jaren ook door dit zijn tijdschrift in het belang der zending werkzaam te zijn.

Wij behoeven toch niet onze kerkeraden, jongelingsverenigingen enz. op te wekken op dit degelijk geredigeerd Geref. tijdschrift in te teekenen?

J. D. W.

KERKNIEUWS.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te:

Franeke, J. de Waard te Ferwerd en J. G. Feenstra te Dijkshorn.

Koraborn, A. Dekkers te Stroobos en D. v. Dijk, cand., te Ooster-Nijkerk.

Bereepen te:

Beilen, P. Hekman te Gorredijk.

Drachtstercompagnie, Dr. O. N. Oosterhof te Bonger.